

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์ บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของ ผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอก โรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของ ผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอก โรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการบริหารส่วนตำบล สมาชิกเทศบาล และอาสาสมัครสาธารณสุข ที่ลงทะเบียนเรียน ในปีการศึกษา 2546 ที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดลำปาง จำนวน 274 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะ ของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดลำปาง จำนวน 32 ข้อ จำแนก ความพึงพอใจ ออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการพบกลุ่ม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรด.) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) และด้านการวัดผลและประเมินผล ลักษณะของ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 4 3 2 และ 1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 4 ข้อ คือ ด้านการพบกลุ่ม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) และด้านการวัดผลและประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดลำปาง นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และข้อมูลตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - Ended) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และสรุปเป็นรายด้าน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้นำท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 40 – 50 ปี มีตำแหน่งหน้าที่ เป็นผู้บริหารส่วนภูมิภาค และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ 108 คน และ 105 คน ตามลำดับ และมีระดับการศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 131 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 97 คน และระดับประถมศึกษา 45 คน เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกได้ ดังนี้

1.1 ผู้นำท้องถิ่น พิจารณาจำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง ความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก หากพิจารณาจำแนกตามเพศและรายการกิจกรรม (เพศชาย) มีความพึงพอใจโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) และด้านการพบกลุ่ม ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจำแนกตาม (เพศหญิง) ความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพบกลุ่ม ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ต่อเนื่อง (กรต.) และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

1.2 ผู้นำท้องถิ่น พิจารณาจำแนกตามอายุ โดยรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) และด้านการพบกลุ่ม ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 – 50 ปี พบว่า มีความพึงพอใจโดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ด้านการพบกลุ่ม และด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ตามลำดับ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี พบว่า มีความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพบกลุ่ม ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

1.3 ผู้นำท้องถิ่น พิจารณาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยรวม พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามตำแหน่งหน้าที่ ผู้บริหารส่วนภูมิภาค มีความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพบกลุ่ม ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) และด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ตามลำดับ ส่วนผู้ที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความพึงพอใจโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) และด้านการพบกลุ่ม ตามลำดับ และอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) มีความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพบกลุ่ม ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

1.4 ผู้นำท้องถิ่น พิจารณาจำแนกตามระดับการศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามระดับที่ลงทะเบียนเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) ด้านการพบกลุ่ม และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) และด้านการวัดผลและประเมินผล มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน และด้านการพบกลุ่ม ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) ตามลำดับ และระดับประถมศึกษา มีความพึงพอใจโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) และด้านการพบกลุ่ม ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้ง 4 ด้าน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเรียงลำดับความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่นในแต่ละด้านจากมากไปหาน้อย โดยเรียงลำดับ คือ ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ด้านการพบกลุ่ม ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) และด้านการวัดผลและประเมินผล

ความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ปรากฏผล ดังนี้

2.1 ด้านการพบกลุ่ม ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายกิจกรรมโดยเรียงลำดับความพึงพอใจ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ในระหว่างนำเสนอผลงาน ครูเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นและซักถามข้อข้องใจให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น การให้ผู้เรียนมาพบกลุ่มทุกสัปดาห์ ๆ ละ 3 ชั่วโมง ท่านมีความพึงพอใจเพียงใด และผู้เรียนได้ประโยชน์จากการมาพบกลุ่มและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามลำดับ

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายกิจกรรม โดยเรียงลำดับความพึงพอใจ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูได้แนะนำสื่อต่าง ๆ และได้ประสานแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ครูมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหรือเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล จากแหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ และการให้ผู้เรียนจับบันทึกผลการเรียนรู้หรือเขียนด้วยลายมือตนเอง ในเรื่องที่ไปศึกษาค้นคว้า ตามลำดับ

2.3 ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายกิจกรรม โดยเรียงลำดับความพึงพอใจ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ในการเลือกทำกิจกรรมสนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียน เช่น กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนชุมชน ผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยได้ตามความสมัครใจ และผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรม ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น และวันสำคัญต่าง ๆ ตามลำดับ

2.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายกิจกรรม โดยเรียงลำดับความพึงพอใจ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดให้มีคะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน การจัดสัดส่วนของคะแนนระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียน (เก็บระหว่างเรียน 70 คะแนน สอบปลายภาคเรียน 30 คะแนน) และผู้เรียนพอใจในการแจ้งผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ ตามลำดับ

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ของผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้านการพบกลุ่ม ไม่มีเวลามาพบกลุ่ม และเสนอแนะ ขอเอกสารงานมาทำที่บ้านในวันที่มีงานในชุมชน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) หนังสือเรียนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และเสนอแนะ จัดหาหนังสือให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และให้เข้มเรียน ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) นักศึกษาไม่สะดวกในการเข้าค่ายพักแรมและนอกสถานที่ และเสนอแนะขอเป็นการทำกิจกรรมภายในหมู่บ้าน/ชุมชน และด้านการวัดผลและประเมินผล ข้อเสนอขอเพราะบางครั้งออกไม่ตรงตามตำราเรียนและครูผู้สอน อีกทั้งนักศึกษามีพื้นฐานความรู้ น้อย และได้เสนอแนะ อยากให้ข้อสอบปลายภาค เป็นแบบเลือกตอบ (ปรนัย) ไม่มีอัตนัย

อภิปรายผล

ความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คือ ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) มีความพึงพอใจมาก สูงกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในการดำเนินการจัดกิจกรรมครูได้ทำการชี้แจงให้ผู้เรียน มีความเข้าใจถึงความสำคัญในการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ตลอดจนถึงครูกับผู้เรียน ได้ทำความตกลงร่วมกันในการทำกิจกรรมรายภาคเรียน กิจกรรมมีหลากหลายและผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองมีความสนใจ และกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นรายด้านตามองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ตามลำดับ ดังนี้คือ

1. ความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการพบกลุ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม แต่เมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในกิจกรรม ในระหว่างนำเสนอ

ผลงาน ครูเปิด โอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นและซักถามข้อข้องใจเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น การให้ผู้เรียนมาพบกลุ่มทุกสัปดาห์ ๆ ละ 3 ชั่วโมง ท่านมีความพึงพอใจเพียงใด และผู้เรียนได้ประโยชน์จากการพบกลุ่มและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเปิด โอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและซักถามข้อข้องใจเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น การให้ผู้เรียนมาพบกลุ่มทุกสัปดาห์ ๆ ละ 3 ชั่วโมง และการที่ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการมาพบกลุ่มและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับความต้องการหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะทำการสิ่งใด ย่อมจะมาจากหลายสาเหตุ ตามความต้องการเอกบุคคล ดังที่ โวลแมน (Volman อ้างใน ประเสริฐศักดิ์ จันทร์ประเทศ. 2541 : 14) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกเมื่อได้รับผลสำเร็จ ตามความมุ่งหมาย ความต้องการหรือแรงจูงใจ และเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการพบกลุ่ม จะเห็นได้ว่าในระหว่างนำเสนอผลงาน ครูเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น และซักถามข้อข้องใจเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงาน กล่าวคือ กล่าวแสดงออก สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ที่บูเน (Boone อ้างในศุภร ศรีแสน. 2538 : 89-90) กล่าวไว้ว่า การเรียนจะได้ผลดีถ้าผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน และผู้เรียนได้เรียนโดยการฝึกปฏิบัติ

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรด.) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม แต่เมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ครูได้แนะนำสื่อต่าง ๆ และได้ประสานแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ครูมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหรือเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล จากแหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ และการให้ผู้เรียนจดบันทึกผลการเรียนรู้ หรือเขียนด้วยลายมือตนเองในเรื่อง ไปศึกษาค้นคว้า

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงว่า กระบวนการเรียนการสอนที่ครูได้แนะนำสื่อต่าง ๆ และได้ประสานแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน การมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหรือเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล จากแหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ และการให้ผู้เรียนจดบันทึกผลการเรียนรู้หรือเขียนด้วยลายมือตนเองในเรื่องที่ไปศึกษาค้นคว้า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูมีส่วนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนันต์ ศรีอนันต์ (2531 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความต้องการพบกลุ่มของผู้เรียน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ในเขตการศึกษา 6 พบว่า นักศึกษาต้องการให้ครูประจำกลุ่มร่วมให้ความคิดเห็น ซึ่งแนะในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม มีความสามารถหาวิธีการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และกิจกรรมด้าน

วิชาการผู้เรียนต้องการให้แนะนำแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม อีกทั้งยังสอดคล้องกับด้านการจัดการเรียนการสอน ของโนลส์ (Knowles อ้างใน เชียรศรี วิวิธศิริ. 2535 :94) ครูผู้สอนจะต้องช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้ผู้ใหญ่ที่มาร่วมกิจกรรม เกิดการเรียนรู้

1.3 ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในกิจกรรมผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมสนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียน เช่น กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ได้ตามความสมัครใจ และผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น และวันสำคัญต่าง ๆ

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมสนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียน กิจกรรมพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น และวันสำคัญต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวความคิดของ คิด (Kidd อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2535 : 97 - 98) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่มักจะเกี่ยวกับงาน ความเป็นอยู่ บทบาทคุณภาพชีวิต จะเห็นได้ว่า การที่ให้ผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมที่สนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียน กิจกรรมพัฒนาชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น และวันสำคัญต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อชุมชน กิจกรรมที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ในฐานะที่เป็นผู้นำท้องถิ่น จะต้องดูแลบำรุงรักษาและพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2538 มาตรา 66 และมาตรา 67 (ชาธิวัฒน์ ศรีแก้วและ ชาญชัย เจนครองธรรม. มปป 17 – 18)

1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในกิจกรรมการจัดให้มีคะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน การจัดสัดส่วนของคะแนนระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียน (เก็บระหว่างภาคเรียน 70 คะแนน สอบปลายภาคเรียน 30 คะแนน) และผู้เรียนพอใจในการแจ้งผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ

ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า กระบวนการวัดผลประเมินผลตรงกับความต้องการของผู้เรียน อาจเป็นเพราะว่า มีคะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน คะแนนเก็บค่อนข้างมาก และผู้เรียน ได้ทราบผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสำคัญในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ของบูเน (Boone อ้างในศุภร ศรีแสน 2538 : 89 – 90) ที่กล่าวว่า การทราบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และในส่วนของ การวัดผลและ

ประเมินผล โดยใช้แบบทดสอบย่อย (Quiz) ผู้เรียนมีความพอใจอยู่ในระดับมาก ตรงกับหลักการสอนผู้ใหญ่ ของลินเดอร์แมนและโนวส์ (Linderman and Knowles อ้างใน สวัสดิ์ ตี๋ชื่น. 2541 : 28 – 29) ที่ว่าควรทำการประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดลำปาง การที่ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดลำปาง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการกระจายลงสู่ตำบลทุกตำบล ครอบคลุมพื้นที่ ในรูปแบบของศูนย์การเรียนชุมชน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การกำหนด วันเวลาในการพบกลุ่ม การวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ร่วมกัน และรูปแบบการจัดกิจกรรมค่อนข้างมีความหลากหลาย ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งเอื้อต่อการพบกลุ่ม ผู้เรียนไม่สะดวกมาเรียนที่ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) ครูศูนย์การเรียนชุมชน ก็จะไปพบกลุ่มในหมู่บ้าน/ชุมชนของผู้เรียน ทั้งในเวลากลางวันและในเวลากลางคืนตามที่คุณเรียนมีความต้องการ บางครั้งก็มีการยืดหยุ่นและอนุโลมให้ตามสถานการณ์ อีกทั้งครูศูนย์การเรียนชุมชน ก็ให้เกียรติกับนักศึกษาที่เป็นผู้นำท้องถิ่น ซึ่งตรงกับแนวความคิดของ คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers อ้างใน เชียรศรี วิวิธสิริ. 2535 : 95 – 96) นักจิตวิทยาเจ้าของทฤษฎีบำบัดซึ่งยึดคนไข้เป็นศูนย์กลาง ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนว่า การศึกษาควรจะมีจุดมุ่งหมายเป็นการอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้น บทบาทของครูผู้สอนผู้ใหญ่ จึงเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator of Learning) ซึ่งควรมีคุณสมบัติสำคัญ คือ การให้ความไว้วางใจ เชื่อถือและยกย่องให้เกียรติผู้เรียน มีความจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้เรียน และมีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกของผู้เรียน ตลอดจนเมื่อมีการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2538 มาตรา 66 ให้มีอำนาจหน้าที่ให้การพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมาตรา 67 ภายใต้อำนาจแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องถิ่นต่างก็ให้ความสำคัญในการที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อที่จะพัฒนางานในหน้าที่ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และอีกส่วนหนึ่งก็เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในด้านการแข่งขันในอันที่จะได้มาซึ่งความเป็นผู้นำ จึงได้สนใจมาสมัครเรียน และยังคงคล้อยกับ

แนวคิดของ คิด (Kidd อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2535 : 97 – 98) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ มักจะเกี่ยวกับงาน ความเป็นอยู่ บทบาทและภารกิจของบุคคลนั้น และ ฌรงค์ เทียนส่ง (อ้างใน ชัยวัฒน์ ยืนยาว. 2539 : 30) ที่ได้ศึกษาเหตุผลที่ทำให้ผู้ใหญ่เข้าเรียนใน สถานศึกษา พบว่า ผู้ใหญ่มีเหตุผลที่แตกต่างกันเพื่อสร้างอนาคต เพื่อยกสถานภาพชีวิตของตนให้ สูงขึ้น เพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อความก้าวหน้าและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ต้องการเป็นคนฉลาดเหมือนคนอื่นและต้องการเรียนให้สูงขึ้น

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัด ลำปาง จากแบบสอบถามปลายเปิด ที่ผู้นำท้องถิ่น ได้แสดงความคิดเห็นข้อปัญหาและข้อเสนอแนะ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านการพบกลุ่ม นักศึกษาไม่มีเวลาพบกลุ่ม งานมากมาเรียนไม่ สม่ำเสมอ อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีภารกิจหน้าที่การงานมาก ทั้งงานในหน้าที่ ราชการที่ต้องไปประชุม อบรม และเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมภายในชุมชนและหมู่บ้าน ซึ่งเป็น ไปตามบทบาทและภาระหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2538) ตามมาตรา 66 และ 67 และต้องปฏิบัติหน้าที่ ตามพระบัญญัติปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 และระเบียบกฎหมายอื่น ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ตามอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ อีกกว่า 60 ฉบับ อีกทั้ง ปัญหาด้านการประกอบอาชีพส่วนตัว

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักศึกษากลุ่มผู้นำท้องถิ่น ควรที่จะมีการยืดหยุ่นหรืออนุโลมเป็นพิเศษ และพบกลุ่มในหมู่บ้าน โดยเฉพาะในช่วงเวลา กลางคืนหรือในวันที่มีการประชุมประจำเดือน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ซึ่ง สอดคล้องกับการรายงานสรุปผลการนิเทศการศึกษานอกโรงเรียน ภาคเหนือ ปีงบประมาณ 2546 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ (2546 : 36) ที่นักศึกษามาพบกลุ่มน้อย เนื่องจากติดภารกิจในการประกอบ อาชีพและการเดินทางลำบาก

2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรด.) หนังสือเรียนไม่เพียงพอกับจำนวน นักศึกษา อาจเป็นเพราะว่า ขาดแหล่งการเรียนรู้ที่จะศึกษาค้นคว้าภายในหมู่บ้าน/ชุมชน และ การมอบหมายงานของครูในการทำ กรด. มากทำไม่ทันส่งผลให้การส่งงานช้า ตลอดจนเนื้อหา สาระวิชามากเกินไป และขั้นตอนในการสรุปเนื้อหาลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ ก็ไม่เหมาะสมกับ ผู้นำท้องถิ่น ที่ไม่ค่อยมีเวลามาก

ดังนั้น ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ควรจัดหาหนังสือและสื่อที่หลากหลายและมีจำนวนเพียงพอไว้บริการ โดยจัดเป็นสื่อหมุนเวียนเป็นรายสัปดาห์หรือรายปักษ์ และ/หรือขอรับการสนับสนุนในการจัดซื้อสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน จากองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัย เรื่อง การนิเทศวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ที่เหมาะสมกับศูนย์การเรียนชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น ของหน่วยศึกษานิเทศ (2543 : 55 – 56) ที่ระบุปัญหาสื่อการเรียนไม่เพียงพอที่จะใช้หมุนเวียนให้นักศึกษาชั้นเรียน และนักศึกษาไม่มีเงินเพียงพอที่จะจัดซื้อด้วยตนเอง

2.3 ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) นักศึกษาไม่สะดวกในการไปเข้าค่ายพักแรม และนอกสถานที่ อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้นำท้องถิ่นมีข้อจำกัดในด้านเวลา และการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้นำท้องถิ่นและผู้นำครอบครัว จึงไม่สะดวกที่จะไปค่ายพักแรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ครอส (Cross อ่างใน สุภร ศรีแสน. 2538 : 88 – 89) ที่ได้กล่าวถึงอุปสรรคที่ทำให้การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไม่ได้ผลดีในด้านสถานการณ์ และกิจกรรมที่จัดบางกิจกรรมไม่เหมาะสม สำหรับผู้นำท้องถิ่น

ดังนั้น ทุกศูนย์การเรียนชุมชน (สรช.) ควรจัดประชุมชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการจัดทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่กำหนด และควรจัดทำกิจกรรมภายในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2547 : 7) ได้อธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความผูกพัน เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ชุมชน สังคม อย่างแน่นแฟ้น รวมทั้งมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม

2.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล ข้อเสนอแนะเพราะบางครั้งออกไม่ตรงตามตำราเรียนและครูผู้สอน อีกทั้งนักศึกษามีพื้นฐานความรู้ที่น้อย อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีเวลาพบกลุ่มน้อยและไม่ค่อยมีเวลาทำข้อทดสอบย่อย (Quiz) ทุกสัปดาห์ การมาพบกลุ่มไม่ต่อเนื่อง จึงทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาสาระวิชา ตลอดจนพื้นฐานความรู้ของผู้นำท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ในขณะที่เดียวกันข้อสอบที่ออก ก็ไม่สอดคล้องกับระบบการเรียนการสอนที่จัดการเรียนการสอนตามวิถีชีวิตของชุมชน

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกศูนย์การเรียนชุมชน (สรช.) ต้องจัดให้มีการสอนเสริมในหมวดวิชาที่ยาก โดยเฉพาะหมวดวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ

และวิชาวิทยาศาสตร์ และการสอบปลายภาคเรียน ไม่ควรกำหนดไว้ว่า ต้องสอบได้คะแนนไม่น้อยกว่า 9 คะแนนในแต่ละหมวดวิชา ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัย เรื่องการนิเทศวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ที่เหมาะสมกับศูนย์การเรียนชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น ของหน่วยศึกษานิเทศก์ (2543 : 55 – 56) ระบุปัญหาว่า บางหมวดวิชา เช่น หมวดวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาวิทยาศาสตร์ ขาดต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้าไม่มีครูหรือผู้มีความรู้ธิบาย ชี้แจง หรือทำตัวอย่างให้ดู และการจัดการพบกลุ่ม จะต้องสนองความต้องการของผู้ใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ คิด (Kidd อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2535 : 97 –98) ที่กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองความต้องการของผู้ใหญ่โดยตรง กล่าวคือ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ ซึ่งหมายรวมถึง ทักษะ ความรู้และเจตคติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในอาชีพ ทั้งนี้เพราะวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ต้องการพัฒนาตนเองทั้งด้านอาชีพและความรู้ เพื่อจะได้หางานง่ายขึ้นหรือประกอบอาชีพได้ดีขึ้น หรือเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นต้น และยังสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ของสำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ที่ให้บูรณาการเนื้อหาวิชาที่นำเอาวิถีชีวิตของผู้เรียน ที่ผู้เรียนมีความสนใจมาเชื่อมโยงในเนื้อหาสาระที่เรียน หรือในอีกลักษณะหนึ่งคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล (Individual Centre) และ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (2548 : 17) มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ข้อ 2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (2.1.1) มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบ สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

3. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้มาจากการสรุปประเด็นข้อคำถามปลายเปิด จัดประชุมปรึกษาหารือเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม และได้สรุปเป็นรายกิจกรรม ดังนี้คือ

3.1 ด้านการพบกลุ่ม ควรพบกลุ่มทุกวันอาทิตย์ ๆ ละ 3 ชั่วโมง ที่ศูนย์การเรียนชุมชนตำบลและในหมู่บ้านของนักศึกษา และต้องการให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นตัวอย่างให้เด็ก ๆ ในการพบกลุ่ม อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีภาระหน้าที่การทำงานค่อนข้างมาก จึงไม่ค่อยมีเวลาในการไปพบกลุ่มในสถานที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอกำหนด และควรที่จะ

เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็กในฐานะที่เป็นผู้นำชุมชน

ดังนั้น ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ควรที่จะอำนวยความสะดวกในด้านการพบกลุ่ม โดยการมอบหมายให้ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ไปพบกลุ่มที่บ้านผู้นำท้องถิ่น ซึ่งอาจจะมีการรวมกลุ่มของนักศึกษากลุ่มอื่น ๆ ด้วย และนัดหมายเวลาในการพบกลุ่มที่แน่นอน อันอาจจะส่งผลดีต่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับหลักทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ซานิตซ์ บุนชู (2526 : 55 – 56) ได้สรุปเรื่องการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ว่า ผู้ใหญ่จะมีความสนใจอยากเรียนรู้ก็ต่อเมื่อเขาได้รับการตอบแทนในสิ่งที่เขาต้องการ นั่นคือ ความต้องการแก้ปัญหาได้รับความสำเร็จลุล่วง

3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรด.) ควรจัดสื่อหมุนเวียนไปให้แต่ละศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างเพียงพอ และของงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดหาสื่อ

ดังนั้น ในการจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ควรที่จะพิจารณาจัดงบประมาณที่ได้รับจัดสรรประจำปี จัดซื้อสื่อหมุนเวียนไปตามศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่าง ๆ ให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ตลอดจนเขียนโครงการขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล หรือขอรับบริจาคจากนักศึกษาที่เรียนผ่านไปแล้วในแต่ละภาคเรียน

3.3 ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) นักศึกษาขอทำกิจกรรมในชุมชน/หมู่บ้าน โดยการเขียนขออนุมัติโครงการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพราะตามบทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นผู้นำท้องถิ่น จะต้องรับนโยบายและคำสั่งจากราชการ ซึ่งต้องปฏิบัติในฐานะที่เป็นผู้นำชุมชน

ดังนั้น ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและนักศึกษาควรที่จะได้มีการพิจารณาปรึกษาหารือร่วมกัน ในการขออนุมัติโครงการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามขอบข่ายเนื้อหาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ในหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (2546 : 10 – 11) ได้กำหนดไว้ ในขอบข่ายเนื้อหา ด้านกิจกรรมการศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี และด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ต้องปฏิบัติร่วมกับผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่ตำบล ที่ตนเองรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่

3.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรปรับเนื้อหาสาระให้มีความสอดคล้องกับท้องถิ่น สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและข้อสอบที่ออกไม่ควรยากมากนัก อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีอายุค่อนข้างมากและมีพื้นฐานความรู้น้อย การเรียนใน

เนื้อหาสาระที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลาง โดยไม่มีการบูรณาการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและการนำไปใช้ในหน้าที่ จึงเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากสำหรับผู้นำท้องถิ่น

ดังนั้น ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ควรที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้มีการพบกลุ่มเฉพาะผู้นำท้องถิ่น เป็นรายตำบล มีการพิจารณาแผนการเรียนรู้รายสัปดาห์รายภาคเรียนร่วมกัน วิเคราะห์เนื้อหาสาระที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียน โดยการเชื่อมโยงบูรณาการเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน กำหนดลงในแผนการพบกลุ่มและข้อสอบวัดผลและประเมินผล ก็ออกตามเนื้อหาจุดประสงค์ที่เรียนและเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้นำท้องถิ่น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดลำปาง ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ ดังต่อไปนี้คือ

1. ด้านการพบกลุ่ม ผู้นำท้องถิ่นมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาการมาพบกลุ่ม จึงควรที่จะมีการทำความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างครูศูนย์การเรียนชุมชนกับนักศึกษากลุ่มผู้นำท้องถิ่น อีกทั้งบางครั้ง อาจต้องมีการยืดหยุ่นหรืออนุโลมในเรื่องการของการมาพบกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นเป็นกรณีพิเศษ แต่ทั้งนี้ ต้องอยู่ในกรอบที่พึงจะกระทำได้
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรด.) ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ควรให้การสนับสนุน หนังสือเรียน สื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาในแต่ละศูนย์การเรียนชุมชน ซึ่งอาจจะของงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม จากองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะศูนย์การเรียนชุมชน อยู่ในการกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือขอรับบริจาคหนังสือเก่าจากนักศึกษาศิษย์เก่าที่จบไปแล้ว ตลอดทั้ง ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จะต้องประสานแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา
3. ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ครูศูนย์การเรียนชุมชน ต้องอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจถึงหลักเกณฑ์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นองค์ประกอบ

สำคัญส่วนหนึ่งในโครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมที่ทำเป็นการนำความรู้จากการพบกลุ่ม ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่นักศึกษาเลือกทำ หากพิจารณาแล้วก็เป็นภารกิจตามบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่จะต้อง พัฒนา ปรับปรุง อนุรักษ์ ตามมาตรา 66 และ ตามมาตรา 67 และตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457

4. ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูศูนย์การเรียนชุมชน ควรต้องให้นักศึกษาร่วมกัน คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ กรอบเนื้อหาสาระ ความยากง่าย และวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดภาคเรียน รวมทั้งจัดวิทยากรและครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำการสอนเสริมในเนื้อหาวิชาที่ยาก และทำการทบทวนเนื้อหาสาระที่เรียนมา ก่อนทำการสอบปลายภาคเรียน

5. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ควรมีการพิจารณาทบทวน กิจกรรม ที่จัดการเรียนการสอนให้กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นผู้นำท้องถิ่น เพราะวิวุฒิ ตำแหน่งหน้าที่ การงานในฐานะเป็นผู้นำท้องถิ่น ที่ได้รับการยอมรับและความเคารพนับถือจากบุคคลในชุมชน ที่แตกต่างจากกลุ่มนักศึกษาทั่วไป เพราะบางกิจกรรมก็ไม่ค่อยจะเหมาะสม

6. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ควรจัดให้มีการประชุม ปรึกษาหารือร่วมกันระหว่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักศึกษาที่เป็นกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับ แนวทางการจัดกิจกรรมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาปรับปรุงงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของหัวหน้าหน่วยงานต้นสังกัดของผู้นำท้องถิ่น
2. ควรมีการศึกษาติดตามผลนักศึกษากลุ่มผู้นำท้องถิ่น ที่จบหลักสูตร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ